

William Claxton, 77 let

Dnes je považován za jednu z posledních žijících legend amerického fotožurnalistu. Z obyčejných „fotografií pro noviny“ se už za jeho života stalo vyhledávané umění. Jeho výstavní zvětšeniny se dnes prodávají v aukcích za desítky tisíc dolarů. Proslavil se zejména svými fotografiemi jazzových velikánů poválečné éry, pak dokonale změnil tvář módní fotografie a dnes, po více než padesáti letech, bohatě zužitkovává svůj archív.

Začátky

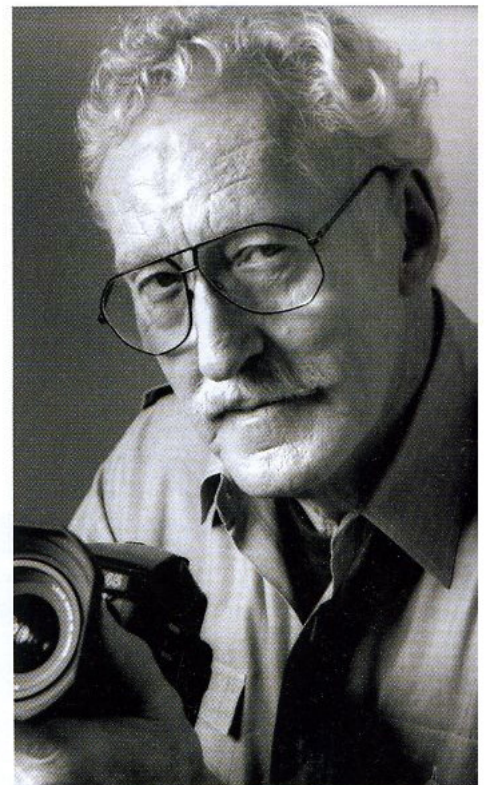
I když jsem začal fotografovat už asi v jedenácti letech, ani ve snu mě nenapadlo, že bych se mohl někdy stát profesionálním fotografem. A tak jsem se na univerzitě zapsal na dva obory – na psychologii a umění. V té době jsem hodně fotografoval, ale bylo to pro mě pouze hobby. Fotografoval jsem nejvíce lidi, ke kterým jsem měl blízko. Rodinu, spolužáky, kamarády, profesory ve škole. A fotografování mi zůstalo koníčkem, i když jsem po promoci na UCLA nastoupil jako psychoterapeut na dětské klinice v Los Angeles. Začal jsem používat fotografii i při práci s dětmi, fotil jsem je, jak se učí, a pak ty fotky vystavoval na nástěnce. Všimla si jich editorka jednoho losangeleského časopisu a zeptala se mě, zda by tyhle fotky nemohla uveřejnit jako fotoreportáž. „Proč ne?“ řekl jsem tehdy, dal jí fotky a rychle na to zapomeněl. Po několika týdnech mi přišel v obálce šek. Už si nepamatuji, kolik to přesně bylo, ale možná nějakých čtyři sta dolarů, což byly tehdy obrovské peníze. Najednou mi došlo, že bych se fotografií mohl profesionálně živit. Zajímavá ovšem byla reakce mého otce. Vždycky mě od fotografování spíše zrazoval, tvrdil, že takový koníček zabírá spoustu času a že to k ničemu nevede. Když jsem domů přinesl ten časopis s mojí fotoreportáží z dětské kliniky, najednou mi někam zmizel a já ho nemohl najít. Pak jsem zjistil, že můj táta s ním chodí po svých známých, ukazuje jim ty fotky a říká: „Tohle fotil můj kluk!“

Snídaně s Charlie Parkerem

Mojí hudbou byl jazz. Těch patnáct poválečných let bylo v téhle hudbě nejužasnějších

a absolutním králem stylu, kterému se říkalo bop, byl v té době Charlie Parker, zvaný „Bird“. Na začátku padesátých let, v době, kdy jsem promoval na univerzitě, to byla největší hvězda. Rovnat se s ním mohl snad jen Louis Armstrong, ale ten patřil k jiné generaci. Tehdy jsem se seznámil s vynikajícím mladým trumpetistou Chetem Bakerem, bylo to ještě dávno před tím, než se tak proslavil. Jednou mě vzal do jednoho klubu na Západní 8. ulici, kde hrál „Bird“. Jmenovalo se to tam „Teepee“ a byl to takový ten klub, kam lidé jdou nejdřív na večeři a po půlnoci se tam už jen pije a tancuje. Asi ve dvě hodiny v noci skončila oficiální část programu a většina hostů odešla domů. Vrátný zamkl vchod a mohli jste už pouze ven. Dovnitř pouštěl jen muzikanty, kteří skončili s hraním v okolních klubech a přišli za Birdem na jam-session. Bylo to fantastické. Fotil jsem tam jako o život. Když to v pět ráno skončilo, najednou jsme stáli před klubem s Charlie Parkerem sami. „Dal bych si teď pořádnou snídani. Nevíš, kam zajít?“ zeptal se mě. „Tak pojď se mnou k nám domů, udělám ti snídani sám. Co by sis dal?“ „Hlavně aby toho bylo hodně,“ byla jeho největší starost. Naši tehdy byli někde na víkend, a tak jsem Birdovi sám opekli kopec vajec, slaninu s bramborami a dokonce k tomu měl i velký steak. Pravá americká snídani. Bylo na něm vidět, že má opravdu hlad. Byl taky tehdy pěkně tlustý, právě se vrátil z odvykávací kúry v nějaké nemocnici a hodně přibral. Skvěle jsme si popovídali, ukazoval jsem mu svoje fotky a taky jsem ho ještě u nás doma fotil. Tak jsem se sblížil s Charlie Parkerem. Kdykoliv jsme se později potkali, vždycky vzpomínal, jak se u nás dobře nasnídal.

K téhle příhodě patří ještě dovětek. Když se naši vrátili z víkendu, řekl jsem jim, že u nás snídál Charlie Parker. Máma měla velkou radost, táta vlastně taky, ale nakonec povídá: „Není ten Parker náhodou černoch?“ Byl rok 1951.

William Claxton se svým fotoaparátem Mamiya;
© Steve Crist, fotografie z knihy „Steve McQueen“

Spolumajitelem Pacific Records

Když v roce 1952 hrál v Haig Clubu Gerry Mulligan, hostoval s ním tehdy Chet Baker. V té době jsem jej často fotil, vypadal jako takový romantický boxer – měl malý placatý nos, andělský pohled, chybějící zub, atletickou postavu – bylo v něm něco krásného a zároveň brutálního. Hrál podobným stylem jako Miles Davis, ale měkčeji a melodičtěji. Tehdy na tom koncertě s Mulliganem se na mě obrátil jeden mladík, jmenoval se Richard Bock. Právě nahrával koncert Gerryho Mulligana a potřeboval fotografie na

„Jmenovalo se to tam ‚Teepee‘ a byl to takový ten klub...“

obal. Rychle jsme se dohodli. Během toho večera jsem se stal spolumajitelem, fotografem a art-directorem „Pacific Records“, společnosti, díky níž se dostaly mé fotografie jazzových osobností do světa.

Byla to šťastná doba. Jazz prožíval v Kalifornii v té době velkou renesancí. Muzikanti z Východu přijížděli do L. A. a San Franciska, aby se tady prosadili, nebo alespoň aby v příjemném kalifornském počasí strávili zimu. Hodně jazzových muzikantů se tehdy živilo hraním v hollywoodských orchestrech, které nahrávaly hudbu k filmům. Někteří stačili úplně všechno. Dopoledne natáčeli ve studiích Hollywoodu, odpoledne ve volných frekvencích nahrávali vlastní věci a večer si ještě vydělávali hraním v klubech. Tehdy vycházelo tolik nových desek, že se v tom člověk nedokázal orientovat. A všichni chtěli fotky na obaly. V té době se také objevily první dlouhohrající LP desky s dvanáctipalcovým průměrem a mnohem větším obalem, než měly předtím singly.

Sonny Rollin's na Divokém západě

Snažil jsem se hlavně o to, aby tyhle kalifornské obaly vypadaly jinak, než jak je fotili moji konkurenti na Východě, Herman Leonard nebo William Gottlieb. Když jsem začal fotit jazzové muzikanty, napadlo mě, že vlastně nikdo neví, jak vypadají na denním světle. V té době se jazz fotil zásadně při koncertech, v kouři a světlech reflektorů. A tak jsem ty jazzmany vytáhl na světlo – fotil jsem je hodně na plážích, na jachtách, na ostrovech, v horách, na rančích, v otevřených kabrioletech, u zdí činžáků, na schodištích anonymních domů, v kavárnách, ale taky v poli s kukuřicí nebo v poušti. Je zajímavé, že ať jsem přišel se sebešilenějším nápadem, nikdo z těch lidí mi neřekl nikdy ne. A když už jsem musel fotit někde v interiéru, zase jsem hledal místa, která do té doby byla přinejmenším netradiční – třeba muzea nebo prodejny hudebních nástrojů. Vděčným pozadím jsou taky stěny nahrávacích studií se zvukovou izolací podobnou kartonům na přepravu vajec, je zajímavé, že to předtím nikoho nenapadlo. Stejně jako třeba vyfotit muzikanta, jak sedí doma na pohovce.

Když jsem fotil Cheta Bakera, půjčil jsem si v realitní kanceláři klíče od jednoho osamělého domu na pláži, jako že si ho půjdu prohlédnout. Chet tam přijel se svojí přítelkyní, a tak jsem je fotil oba. Večer jsem v realitce s omluvou vrátil klíče s tím, že ten dům by mi asi nevyhovoval. Za ty fotky Cheta s jeho přítelkyní jsem dodnes vydělal desítky tisíc dolarů. Donald Byrda jsem zase fotil v noci v podzemce. Stálo mě to jen jízdné pro nás oba. Thelonious Monk měl rád v San Francisku lanovou dráhu, která vypadá jako tramvaj. Tak jsem ho fotil tam. Pro sérii snímků Art Peppera mi stačila dlouhá silnice stoupa-

jící nad L. A. do hor. Byla v tom určitá symbolika, Art se právě vrátil z vězení, kde si odpykával rok za přechovávání drog. Víím, že nedokážu uměle vytvářet atmosféru, ale víím, jak a kde správnou atmosféru najít.

„Grafické návrhy obalů tehdy byly mnohem propracovanější a prakticky všechny se tiskly barevně.“

Pravda je, že občas jsem to taky trochu přeháněl. Fotil jsem jednou Sonnyho Rollinse a napadlo mě, že bych ho mohl obléci do kovbojského kostýmu. Udělal jsem s ním pár fotek. V té době se už bop stal součástí hlavního proudu americké kultury. Jazzmani už nebyli považováni za rebely proti establishmentu a já se snažil prezentovat jako průměrné Američany – jak jezdí autem, chodí plavat a hrají golf. Na mých fotografiích nosili lehké světlé oblečení, tvářili se pozitivně, prostě jako lidé žijící v Kalifornii.

A v téhle atmosféře se dostala do ruky vydavatelům v New Yorku moje fotka Sonnyho Rollinse v kovbojském přestrojení. Udělali z ní obálku desky a tu ještě pojmenovali stylově „Way Out West“. Samozřejmě, že skalní fandové si ze Sonnyho Rollinse okamžitě začali utahovat. Ten pak se mnou léta nemluvil. Ale věřte, že já v tom byl docela nevinně. Na západním pobřeží není jen jiné počasí, ale jinak se tam žije a hlavně myslí.

Bohatství z archívu

V šedesátých letech, tak jak se pomalu začal jazz radikalizovat a začaly do něj přicházet vlivy, kterým jsem už moc nerozuměl, ztratil jsem o hudbu zájem. Moje manželka Peggy Moffittová byla původním povoláním modelka a uvedla mě do světa módy. První větší zakázkou pro mě byla kolekce Rudi Gernreicha a po ní následovaly další. Fotil jsem taky fotoreportáže v hollywoodských studiích a podílel se na reklamních spotech. Moje fotky vycházely v takových časopisech, jako byl Life, Time, Vogue, Harper's Bazaar, Playboy nebo Paris Match. Až někdy na konci osmdesátých let začal zase stoupat zájem o jazzovou muziku a já se mohl vrátit k tomu, co mě v životě bavilo nejvíc – k hudbě. Pořád dostávám od hudebních vydavatelství i zakázky, zda bych nevyfotil některé mladé muzikanty – Wyntona Marsalise, Roye Hargrova, Cyruse Chestnuta, Cassandru Wilsonovou, nebo dokonce i pop stars jako Stinga nebo Erica Claptona.

William Claxton a Steve McQueen na společné fotografii z knihy „Steve McQueen“

Manželka mi někdy vyčítá, že můj styl je dnes mnohem tvrdší, přímočařejší a méně spontánnější než v době mých začátků. Má určitě pravdu, ale je to tím, že fotografování už dneska není zdaleka tak snadné. Pryč jsou ty časy, kdy jste se mohli s nějakým slavným muzikantem vydat třeba na pláž nebo do kavárny a tam s ním v klidu fotit. Hudební byznys je dnes úplně šílený. Čím větší a slavnější hvězda, tím obtížnější se fotí. Nejde jen o ty velké prachy, které se kolem točí – ostatně peníze mi nikdy nevadily, ale vadí mi celé ty hordy producentů, art-directorů, uměleckých manažerů, právníků, bodyguardů, vizážistů a kadeřníků a spousta příživníků, kteří se cítí oprávněni mluvit do mé práce.

Při fotografování hudebníků se nesoustřeďuji jen na muziku, která je v jejich případě na prvním místě, ale snažím se odhalit trochu jejich osobnost. Vždycky než jsem šel někoho fotit, poslechl jsem si nejdřív pár jeho desek, v lepším případě šel i na jeho koncert, abych se o něm co možná nejvíce dozvěděl. Mimochodem jazzové koncerty jsou pro odhalení duše hudebníka naprosto dokonalé. Držení těla, držení nástroje, dokonce i světla a stíny dopadající do tváře odhalují dokonale duši muzikanta. Jazz se má poslouchat hlavně očima.

„Steve McQueen měl přirozenou inteligenci lidí z ulice a dokázal být dokonale nad věcí.“

Léta se Stevem McQueenem

Počátkem šedesátých let jsem stále více fotil pro magazín Life. A protože jsem bydlel v L. A., většina zakázek, které jsem od časopisu měl, se týkala Hollywoodu. Jednou mě požádali, zda bych nemohl nafotit seriál portrétů Natalie Woodové. Pamatuji se, že to bylo ve čtvrtém ateliéru studií Paramount, kde jsem se sešel s producentem Alanem Pakulou, režisérem Robertem Mulliganem a hvězdami jejich nového filmu Natalií Woodovou a Stevem McQueenem. Film se jmenoval Muž, o němž nic nevím. Uprostřed prázdného velkého zvukového ateliéru seděli tihle čtyři kolem stolu a diskutovali právě o kostýmech. Podal jsem si nejdříve ruku s Natalií Woodovou a hned na první pohled mi bylo jasné, že se spřátelíme. Když jsem se obrátil k jejímu partnerovi, McQueen mi ruku nepodal, jen mě upřeně pozoroval svými ocelově modrými očima. (Později mi řekl: „Claxi, tím pohledem jsem tě tenkrát dostal, co?“) Jeho pohled byl tak mrazivý, až jsem měl pocit, jako by mě ve zlomku vteřiny pro-

Budoucí džezoví muzikanti, Greenwich Village, New York City; © William Claxton, fotografie z knihy „Jazzlife“

hlédl skrznaskrz. Tehdy jsem si pomyslel: „Co je tohle proboha za člověka?“ Na jednu stranu mě přitahoval, ale současně jsem z něj měl strach. Čas ukázal, že mé prvotní instinkty se v tomto zvláštním herci nemýlily. Měl přirozenou inteligenci lidí ulice, nebyl žádný intelektuál a dokázal být vždy dokonale nad věcí. Pár let jsme se spolu přátelili. Dalo by se říci, že jsme byli v té době nejbližší přátelé. Fotil jsem jej při natáčení i v soukromí, společně jsme jezdili s našimi partnerkami na dovolené a společně jsme sdíleli vášeň k sportovním automobilům. Trvalo to všehovšudy pár let. Po natáčení filmu Cincinnati Kid odletěl do Hongkongu, kde natáčel film The Sand Pebbles, zatímco my s Peggy

jsme odjeli do Evropy věnovat se kariéře v módní branži. V dalších letech jsme se vídali už jen zřídka. Tak jak jsme se posunuli v našem životě, tak se naše cesty rozdělily. Později jsem se dozvěděl, že Steve měl stále větší potíže s pitím a kokainem, stejně jako se svými milostnými vztahy, ale v té době byl už tak velkou hvězdou, že pouze jeho nejbližší s ním sdíleli jeho změněnou osobnost. Z těch několika let, která jsme se Stevem strávili, jsem před pár lety vydal knihu jeho fotografií. Teprve její úspěch mi připomenul, jak velké štěstí jsem měl, že jsem se s ním mohl poznat. Byl to naprostý americký originál. (mjr)

Jazz Life

Jazzlife
William Claxton

Tvrdá obálka s přibaleným CD

Rozměry: 291 × 407 mm, **počet stran:** 696 stran

Ceny: USD 200.00 | GBP 100.00 | EUR 150.00

Vydalo nakladatelství Taschen

www.taschen.com

